

Laps olla pole kerge. Vähemalt tänaval

Tänavalt on last liiga hilja ära tuua siis, kui ta on hulkurieluga juba harjunud

Lapsele on seadusega ette nähtud muretu lapsepõlv, turvaline kodu, hoolivad vanemad ja armastavad õed-vennad. Ometi elavad meie silma all lapsed, kes on jätnud kodu ja pere, valinud elamiseks tänavad ja ööbimiseks võõraste majade kuurid. Nad on loobunud koolis käimisest ja sellega koos tuleviku väljavaadetest. Nad ei kuulu kellelegi. Neid kutsutakse tänavalasteks.

Kui ma kuulsin sõna kodu, ei meenu- nud mulle maja ega korter, vaid tänavad. Sest minu tõeline kodu oligi tänav. Tänaval oli alati lõbus ning sai nalja. Seal, kus elas minu ema, õõbisin harva.

Räämas marakratid, põsed kriimud ja ninad tatiseid. Mitu numbrit suuremad särgid seljas lotendamas, katkised tossud jalas. Käed stigaval püksitaskus, jultunud pilk takseerimas möödujaid – kellelt kerjata, kellelt mitte.

Tänavalapsed pole vaene ega ka rumal rahvas – elukogemust jagub neil küllaga. Päeva sissetulek võib olla kopsakas ja nälga pole tarvis karta – ikka leidub lahkeid linnakodanikke. Lisaks on turvakodusid, päevakeskusi ja muid hoolekandeaustusi, kus neid pikisilmi oodatakse, aga kuhu nemad ei lähe, sest priius on aare. Kui minnaksegi, siis pigem korra külla ja märja eest varju.

Tänavalaps olla pole kurb, nende enda arvates. Enamasti käiakse ringi kahe-kolmekesi, vahel on kamp päris suur. Ühiselt võetakse ette nii mõndagi

Külli Kool
Tartu Kristliku
Kodu varjupaiga
juhataja

põnevat, olgugi et seadusevastast. Kerjatud raha eest ei osteta toitu, nagu heausksed annetajad arvavad, vaid liimi, millest kaifi saadakse.

On lapsi, kes on juba sündides tänavalapsed. Nende kodud on alkoholilembesed ja vägivaldsed. Lapsel on tänaval turvalisem ja ohutum.

Ma olin 7- või 8-aastane, kui hakkasin aru saama, et minu kodus on teisiti kui teistel lastel. Kui pimedaks läks, hiilisin ma vahel naabrite akna taha ja piilusin, kuidas nende peres elatakse. See oli hoopis teisiti. See oli ilus. Mul oli kahju, et minu kodus nii ei olnud.

Teistel juhtudel laps liigub kodust tänavale, sest vanematel pole tema jaoks aega, nad on koormatud omaenda murede, haiguste või tööga. Uues ühiskonnas on uued olud, millega kõik inimesed

ei jaks kiiresti kohaneda. Sageli püütakse tegelikkust unustada alkoholi abil.

Kes peab nüüd minu talvejopet pesema? Ma ei saa seda ise pesta, sest mu käed on väikesed ja pesumasinat mul pole. Vanasti ema hoolitses mu riiete eest, nüüd enam mitte. Mu riided on määrdunud ja uusi riideid ei ole ma enam ammu saanud.

Ja nüüd on laps tänaval peal. Ta ei käi koolis, varastab ja kerjab, rabab möödujatelt kotte. Linnakodanikel on raske selliseid lapsi vaadata: süda kisub krampi. Vaesekeised, kindlasti orvukesed! Antakse üks kord raha, siis teine, ehk kolmaski, kuni tekib tunne, et nii pole päris õige.

Miks keegi midagi ette ei võta? Tegelikult võetakse. Laps käib ühest komisjonist teise, vahel koos ema, vahel sotsiaaltöötaja või õpetajaga. Lapsega räägitakse, teda meelitatakse ja ähvardatakse, aga midagi ei aita, sest laps on ikkagi tänaval.

Kuidas ma sain kooli minna? Mu

”Tänavalapsed pole vaene ega ka rumal rahvas – elukogemust jagub neil küllaga. Päeva sissetulek võib olla kopsakas ja nälga pole karta.

emal pole tööd. Meil pole nii palju raha, et saaksime veevõla ära maksta. Ma ei saa ennast pesta. Mu riided haisevad. Sellepärast mind koolis kiisatakse. Mul pole raha, et osta välja töövihikud ja muud koolitarbed. Kui viimati koolis käisin, küsi õpetaja minult 35 krooni ekskursiooniraha, aga mul pole seda.

Et last tänavalt ära tuua, peab olema koht, kuhu ta panna. Ja selleks peab olema õige aeg. Liiga vara on, kui laps loodab, et kodus on juba homme päev midagi natukegi teisiti. Oleks hea, kui see koht, kuhu laps paigutatakse, oleks tema kodule nii lähedal, et ta võiks kas või iga päev sealt läbi astuda ja näha, kuidas seal elatakse.

Liiga hilja on, kui laps on tänaval kohanenud. Ta ei talu siis reegleid ega raame, vaid hakkab neid purustama. Sageli viib tema tee kinnisesse kasvatusasutusse, sealt edasi noortevanglasse...

Tänavalaps on isemoodi laps. Tänaval elades on ta harjunud võõrastega suhtlema, kuid temaga kontakti saamine pole lihtne. Ta on harjunud muresid ise lahendama ja ise enda eest seisma.

Ja tänavalaps võib olla üsna jultunud. Valelik ja salalik. Miks ta peakski teistsugune olema? Sellise elu peale. Ükskord saab ta suureks ja selline kaaskodanik meile ei meeldiks. Ühe tänavalapse ümberkasvatamine on aga ütlematat raske töö.